1

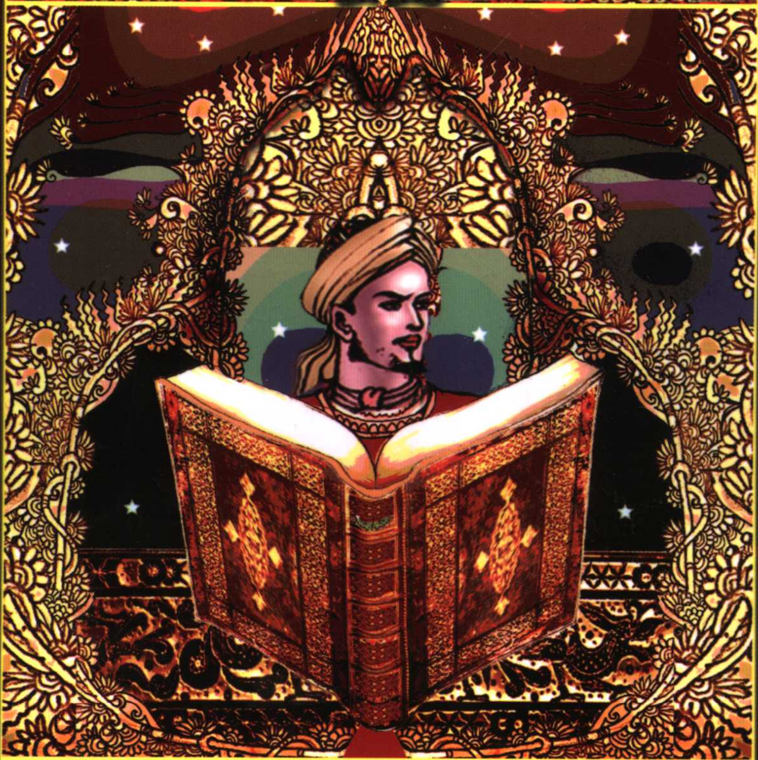

ئۇيغۇر خەلق ماقال-تەمسىللىرى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

1

ئۇيغۇر خەلق ماقال-تەمسىللىرى

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى»
تەھرىر ھەيئىتى نەشرگە تەييارلىغان

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

维吾尔民间谚语. 上/《维吾尔民间文学大典》编委会编. - 乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2006.2(2007.3重印)
(维吾尔民间文学大典)
ISBN 978 - 7 - 228 - 09835 - 4

Ⅰ.维... Ⅱ.维...Ⅲ.维吾尔族 - 谚语 - 作品集 - 中国 - 维吾尔语 (中国少数民族语言)
Ⅳ.I277.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第010495号

策划: 阿布都热合满.艾白
艾合买提.伊明

责任编辑: 艾合买提.伊明
责任校对: 阿布勒孜.阿巴斯 等

维吾尔民间谚语 — 1 (维吾尔文)
《维吾尔民间文学大典》编委会 编

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐解放南路348号 邮编: 830001)
新疆新华书店发行
新疆新华印刷二厂印刷
880×1230毫米 32开本 12.5印张 2插页
2006年2月第1版 2007年3月第2次印刷
印数: 4,001-9,000

ISBN 978-7-228-09835-4 定价: 19.00元

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي
ئەخمەت ئىمىن

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: ئابلىز ئابباس قاتارلىقلار

ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى — 1

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى» تەھرىر ھەيئىتى
نەشرگە تەييارلىغان

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1230 × 880 مىللىمېتىر، 32/1
باسما تاۋىقى: 12.5 قىستۇرما ۋارىقى: 2
2006 - يىلى 2 - ئاي 1 - نەشرى
2007 - يىلى 3 - ئاي 2 - بېسىلىشى
تىراژى: 4,001—9,000
ISBN 978-7-228-09835-4
باھاسى: 19.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق ماقال-تەمسىللىرى

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي، ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن

ئۈرۈمچى
2006-يىلى

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىغا دائىر
30 كىتاب نەشردىن چىقتى

ئۇيغۇر خەلق ئەپسانە - رىۋايەتلىرى
(2 كىتاب)

1. كۆك ياللىق بۆرە 19.00 يۈەن
2. كۆك گۈمبەز 19.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى
(10 كىتاب)

1. بۇلبۇلگويا 17.00 يۈەن
2. يېرىل تېشىم، يېرىل 17.00 يۈەن
3. قىلىچ باتۇر 18.00يۈەن
4. ئەجدىھا يىگىت 17.00 يۈەن
5. كۈھىقاپ پادىشاھىنىڭ قىزى 18.00 يۈەن
6. مېھرى نىقاب 17.00 يۈەن
7. ھۆۋەي باتۇر 17.00 يۈەن
8. دانىشمەن دىۋانە ۋە ئادىل پادىشاھ 17.00 يۈەن
9. مەلىكە بەرنا 17.00 يۈەن
10. بۇقا موزايلاپتۇ 17.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق داستانلىرى
(5 كىتاب)

1. ئەمىرگۆر ئوغلى 17.00 يۈەن
2. نۇزۇگۇم 17.00 يۈەن
3. يۇسۇپ - زىلەيخا 18.00 يۈەن

4. تاھىر ـ زۆھرە 18.00 يۈەن
5. كاككۇك بىلەن زەينەپ 19.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى
(5 كىتاب)

1. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ① 15.00 يۈەن
2. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ② 12.50 يۈەن
3. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ③ 16.50 يۈەن
4. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ④ 16.50 يۈەن
5. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ⑤ 15.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق ماقال ـ تەمسىللىرى
(2 كىتاب)

1. ئۇيغۇر خەلق ماقال ـ تەمسىللىرى ① 19.00 يۈەن
2. ئۇيغۇر خەلق ماقال ـ تەمسىللىرى ② 20.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق مەسەللىرى 8.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق لەتىپىلىرى 21.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق لاپلىرى 4.50 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق چاقچاقلىرى: ھىسام چاقچاقلىرى 15.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق ئويۇنلىرى 13.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق تېپىشماقلىرى 5.00 يۈەن

(بۇ بىر يۈرۈش 30 كىتابنىڭ ئومۇمىي باھاسى 480 يۈەن)

مۇندەرىجە

ئەل ـ يۇرت توغرىسىدا 1

سىنىپ، تەبىقە ۋە دوست ـ دۇشمەن توغرىسىدا ... 26

سىياسەت ۋە قانۇن 62

ئىجتىمائىي كەيپىيات توغرىسىدا 74

ھايات ھېكمەتلىرى 81

ھەقىقەت ۋە قانۇنىيەت توغرىسىدا 83

ئوي ـ خىيال، تەپەككۇر توغرىسىدا 116

تۇرمۇش ئەمەلىيىتى توغرىسىدا 127

بىلىم توغرىسىدا 140

ھەق ـ ناھەق توغرىسىدا 163

مۇھەببەت ـ نەپرەت توغرىسىدا 184

گۈزەللىك ۋە سەتلىك توغرىسىدا 191

ئارزۇ ـ ئىستەك توغرىسىدا 196

ئەخلاق ـ پەزىلەت توغرىسىدا 199

ئەقىل ـ پاراسەت توغرىسىدا 212

غەيرەت ـ جاسارەت توغرىسىدا 223

ئۆگىنىش توغرىسىدا 229

ۋاقىت، ھايات توغرىسىدا 234

باتۇرلۇق، قورقۇنچاقلىق توغرىسىدا 240

كەمتەرلىك، ئەخمەقلىق، مەنمەنچىلىك
توغرىسىدا 251

ياخشىلىق، يامانلىق توغرىسىدا............258

راستچىللىق، يالغانچىلىق توغرىسىدا 273

ئاچ كۆزلۈك، بېخىللىق، سېخىيلىق
توغرىسىدا..................................278

مەردلىك، نامەردلىك توغرىسىدا 293

ئېھتىياتچانلىق، ئالدىراڭغۇلۇق توغرىسىدا ..298

ئاقىللىق، نادانلىق توغرىسىدا 304

ئەيىب - نۇقسانلار توغرىسىدا 322

ئۆملۈك - ئىناقلىق توغرىسىدا..........342

شەخس ۋە ئۆز ئارا مۇناسىۋەت توغرىسىدا...366

ئەل-يۇرت توغرىسىدا

ئانا يۇرتۇڭ ئامان بولسا،
رەڭگىروييۇڭ سامان بولماس.

ئاتا بالىسى ئەل ئىچىدە تۇغۇلار.

ئاۋات شەھىرىڭدىن
ئەسكى تاملىق يۇرتۇم ياخشى.

ئادەم يۇرت بىلەن ياشار،
ھۆپۈپ قۇرت بىلەن (ياشار).

ئادەم ئۇلۇغ — يەر ئۇلۇغ.

ئانىسى تاشلىغان تاينى بۆرە يەر،
ئېلى تاشلىغان ئەرنى گۆر (يەر).

ئالتۇن چىققان ئۆزگە يەردىن
تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ئۆز يەر ياخشى.

ئات ئايلىنىپ ئوقۇرىنى تاپار،
مۇساپىر ئايلىنىپ يۇرتىنى (تاپار).

ئانا يۇرتىنىڭ قوينى كەڭ،
كەمبەغەلنىڭ كۆڭلى (كەڭ).

ئالتۇن قەپەستىن تىكەنلىك ئۇۋا ياخشى.

ئانا يۇرتىنىڭ توپىسى — تۇتىيا.

ئاتىنىڭ ھەممىسى تۇلپار بولماس،
قۇشنىڭ ھەممىسى شۇڭقار (بولماس).

ئالما دەرىخىدىن يىراق چۈشمەس.

ئايغىر قاچسا ئۇيۇرىدىن تاپ.

ئاتاڭنىڭ بالىسى بولغۇچە،
ئەلنىڭ بالىسى بول.

ئادەم يوق جاڭگالدا كاككۇك سايرىماس.

ئايرىلمىغىن ئېلىڭدىن،
قۇۋۋەت كېتەر بېلىڭدىن.

ئەل ئۇچۇن ئۆلسەڭ كۇلۇپ ئۆل.

ئەلنىڭ ھەممىسى ياخشى،
ئۆز ئېلىڭ ھەممىدىن (ياخشى).

ئەلگە يامانلىق تىلىگەننى
ئەل ئىچىگە ئالماس.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئەلنىڭ ئالدىدا ئەگرىلىك قىلما.

ئەلنىڭ ھىممىتى — دەريا.

ئەل «پۇھ» دېسە بوران چىقار.

ئەر يىگىت ئۆزى ئۈچۈن تۇغۇلۇپ،
ئېلى ئۈچۈن ئۆلەر.

ئەلنىڭ غېمىنى يېگەن ئەر ئۆلمەس.

ئەل بىلەن كېسىلگەن بارماق قانىماس.

ئەل ئۆرۈلسە تاغ چۆرگىلەر.

ئەل سۆيگەننى ئەر سۆيەر.

ئەلدە يوق — ئەردە يوق.

ئەلنى ئالدىغان تورغا چۈشەر.

ئەللىك يىلدا ئەل يېڭىلىنار،
يۈز يىلدا قازان (يېڭىلىنار).

ئەل ئېغىرىنى ئەر كۆتۈرەر،
يۈك ئېغىرىنى يەر (كۆتۈرەر).

ئەل بار يەردە ئەر خار بولماس،
ئەر بار يەردە ئەل خار بولماس.

ئەلدىن ئايرىلغۇچە، جاندىن ئايرىل.

ئەر ئەل بىلەن گۈللىنەر.

ئەرنىڭ ئاتىسى ئەل.

ئەلگە قىلساڭ يامانلىق،
تاپالمايسەن ئامانلىق.

ئەل بەرگەندە دوستۇڭ بولسۇن،
يەر بەرگەندە قوشۇڭ (بولسۇن).

ئەلگە بەرسەڭ ئېشىڭنى،
ئەل سىلايدۇ بېشىڭنى.

ئەر كۆيگەنگە كۆيمە،
ئەل كۆيگەنگە كۆي.

ئەر ئۆز ئېلىدە ياخشى،
گۈل ئۆز يېرىدە (ياخشى).

ئەلنى سۆيگەن خار بولماس،
يەرنى سۆيگەن زار (بولماس).

ئەلگە قىلساڭ مەنمەنلىك،
ماڭغان يولۇڭ تىكەنلىك.

ئەلدىن ئەلگە نەپ،
ئەردىن ئەلگە نەپ.

ئەل ئېيتماس، ئېيتسا خاتا چىقماس.

ئەل نەزىرىدىن چۈشسەڭ،
تۈرغىلى يەر تېپىلماس.

ئەلدىن قالغان ئەر ئەمەس،
دان بەرمىگەن يەر (ئەمەس).

ئەل سۆيمىگەن شاھتىن
خەلق سۆيگەن گاداي ياخشى.

ئەل سۆيمىگەن ئەردىن
گىياھ ئۈنمىگەن يەر ياخشى.

ئەرنىڭ غېمى — ئەلنىڭ غېمى.

ئەل ئامان — شەھىرىڭ ئامان.

ئەل قايان، سەن شۇيان.

ئەل بار يەردە ئەر بار.

ئەل تەۋرىسە يەر تەۋرەر.

ئەركسىز باغنىڭ گۈلى توزار،
بۇلبۇلى ئۈزار.

ئەل ئۈچۈن چەكسەڭ جاپا،
ئەل سېنى قىلماس خاپا.

ئەل تىلىكىنى ئەر ئاقلار،
يەر داڭقىنى ئەر ساقلار.

ئەل سىلىسا ئەل ئايىغى،
ئەل سىلىمىسا ئىت يالىقى.

ئەلنى شاد قىلساڭ ئىشىڭنى يەرسەن،
ئەلنى قاقشاتساڭ بىشىڭنى (يەرسەن).

ئەل ئىچى ئالتۇن بۆشۈك.

ئەل ئۈچۈن ئەر كىرەك.

ئەل قوينى جەننەت.

ئەل ئۈچۈن يىغلىمىغان كۆزسىز قالۇر.

ئەل قوزغالسا تەخت قوزغىلار.

ئەل ئىشىغا ھىممەتلىك،
ئەل ئاغزىدا قىممەتلىك.

ئەر يەكلىگەننى ئەل يەكلەر،
ئەل يەكلىگەننى يەر (يەكلەر).

ئەل بىر چىمدىمدىن سالسا كۆپىيىدۇ،
بىر چىمدىمدىن ئالسا سورۇيدۇ.

ئەل بىر پەرياد چەكسە،
سەن مىڭ پەرياد چەك.

ئەل ساڭا غۇنچە تۇتسا، سەن گۇلدەستە تۇت.

ئەلدىن تانغانلىق ــ ئەقىلدىن ئازغانلىق.

ئەل بىلەن ئۆلۈم ــ بەجايىكى توي.

ئەلنىڭ قۇلىقى ئەللىك.

ئەل سۆيگەننىڭ يۈزى يورۇق.

ئەل ئۈچۈن ئوتقا چۈشسەڭ كۆيمەيسەن.

ئەل تىنچ، سەن تىنچ.

ئەل كۆكەرسە، ئەر كۆكىرەر.

ئەلدىن ئايرىلغان پادىشاھ ــ قەلەندەر بولۇر.

ئەقلىڭ بولسا يۇرتۇڭنى باي قىل.

ئەل سۆيگەننىڭ ئالدى ئوچۇق،
سۆيمىگەننىڭ كەينى (ئوچۇق).

ئەل ياندۇرغان چىراغنى «پۇۋ» دېگەننىڭ ساقىلى كۆيەر.

ئەلنىڭ بالىسى بولساڭ ئەر بولىسەن،
بولمىسا يەر بولىسەن.

ئەل تەختتىن ئايرىلسا، ئەر بەختتىن ئايرىلار.

ئەل ئامان بولسا، پادىشاھ غەمسىز بولۇر.

ئەل سۆيگەن يەر — مېۋىلىك دەرەخ.

ئەلنىڭ بەختى — ئەرنىڭ بەختى.

ئەلگە قوشۇلغان ماي يۇتار،
ئەلدىن ئايرىلغان قان (يۇتار).

ئەل قوينىغا ئالەم سىغار.

ئەل قوغدىغان ياخشى ئەر.

ئەل ئامانلىقنى تىلەر،
دۇشمەن يامانلىقنى (تىلەر).

ئەل قېرىماس، تاش چىرىماس.

ئەلدىن ئايرىلغاننىڭ ئەلگىكى تۆشۈك.

ئەل قارغىشى — ئوق.

ئەلدىن قاچقان سەلگە ئۇچرار.

ئەلگە جاپا قىلغان — ياۋغا ۋاپا قىلار.

ئەل ئىگىسىز بولماس،
چاپان ياقىسىز (بولماس).

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com